

МЦПД

Міжнародний
Центр
Перспективних
Досліджень

01001, Україна, м. Київ, вул. Інститутська, 14, офіс 10
Тел. (044) 279-88-23 | office@icps.kiev.ua | www.icps.com.ua

Зовнішньополітичні акценти

27 лютого 2015 року
Випуск 18

Зміст

Дипломатичні гойдалки Києва: миротворці замість Мінська	1
<i>Миротворча стратегія гібридної війни</i>	<i>1</i>
<i>Російський блицкриг відкладається</i>	<i>2</i>
<i>Чому Порошенко передумав.</i>	<i>3</i>
<i>Які варіанти миротворчості є у наявності?.</i>	<i>3</i>
Санкції щодо Росії: Україна відстає від західних партнерів	6

Дипломатичні гойдалки Києва: миротворці замість Мінська

Україна не має достатньої військової сили, щоб протистояти агресору, тому вона повинна була б попросити Захід про миротворців на самому початку агресії. На жаль, навесні українська влада виявилася не в змозі адекватно оцінити весь спектр ризиків і прийняти раціональне рішення. Час нарешті винести уроки зі своїх помилок. Момент, коли кількість біженців і жертв війни перейде в нову якість у вигляді масового протесту, досить швидко наближається. Необхідно починати мислити категоріями державних інтересів і професіоналізму, інакше навіть запізнiла, але правильна ідея введення миротворців не спрацює.

Миротворча стратегія гібридної війни

Введення миротворців — фінальна частина стратегії гібридної війни, яку начальник Генштабу Збройних сил РФ генерал Валерій Герасимов детально описав в 2013 році. Російське

військово-політичне керівництво вже не вперше використовує миротворців під егідою міжнародних організацій для фіксації результатів гібридних воєн в Придністров'ї та Абхазії. За задумом Кремля, надання російським військам міжнародного мандата миротворців — це спосіб їх легалізації на чужій території.

Про те, що плани Москви щодо України спочатку передбачали введення миротворців, говорили як військові аналітики, так і російські дипломати. Політичне керівництво РФ і ставленики Кремля в ДНР-ЛНР також чітко сигналізували про зацікавленість у миротворцях¹.

З іншого боку, військовий потенціал України просто непорівнянний з російським. Тому, з раціональної точки зору, введення міжнародних миротворців для Києва — далеко не найгірший варіант. Він дозволяє уникнути масштабних жертв в разі розгортання на нашій території так званої проксі-війни, яка стане неминучою

¹ 5 лютого офіційний представник МЗС РФ Олександр Лукашевич заявив про те, що плани з розміщення миротворців ООН на сході України дійсно обговорюються і що ясність в це питання буде внесена на майбутній зустрічі лідерів Росії, Німеччини та Франції, а також їх переговорних робочих груп. Не виключав такої можливості і постпред Росії при ООН Віталій Чуркін. Більш конкретно висловлювалися представники «ДНР-ЛНР» Денис Пушілін, Ігор Плотницький і Андрій Пургін. За їх словами, доцільно, щоб основу майбутнього миротворчого контингенту склали виключно представники ОБСЄ, «РФ і, можливо, Білорусії».

у випадку, якщо домовитися з Москвою не вдасться. Наприклад, в подібній проксі-війні втрати Нікарагуа склали близько 2% населення. Сирійська війна з сотнями тисяч жертв і зруйнованої інфраструктурою — інший приклад ціни відсутності дипломатичного вирішення конфлікту. В українських реаліях 2% — це 900 тис. чоловік. Навіть якщо вдасться обмежитися десятою частиною цих втрат, ціна все одно буде занадто високою.

Про те, що Україна повинна попросити Захід про миротворців, ще рік тому писали українські та іноземні експерти, зокрема глава МЦПД Василь Філіпчук та брюссельський аналітик Аманда Пол. Вже тоді було зрозуміло, що Кремль узяв курс на розчленування України і активно провокує в ній відцентрові сили. Втеча Віктора Януковича з країни не була перемогою в протистоянні з Кремлем, а лише загострила його. У тих умовах негайне введення миротворчого контингенту застрахувало б нашу країну від територіальних втрат і дозволило б перевести внутрішньо елітний конфлікт в політичне русло. На жаль, навесні українська влада виявилася не в змозі адекватно оцінити весь спектр ризиків і прийняти раціональне рішення. Спочатку була зроблена спроба домовитися із проросійськи налаштованою частиною еліти, а після її провалу ставка була зроблена на силове вирішення. У підсумку ми стали свідками непродуманого і погано підготовленого літнього наступу українських силовиків, а також відчайдушної контра-таки Збройних Сил РФ у відповідь і в результаті — серії військових поразок ЗСУ під Ізвариним, Іловайськом та Дебальцевим.

Російський блицкриг відкладається

Незважаючи на це, плани керівництва РФ на блицкриг в Україні були відкориговані. У червні стало зрозумілим, що спроби розхитати ситуацію на південному сході України за допомогою інспірованого Кремлем терористичного підпілля зазнали краху, а Новоросія скоротилася до розмірів кількох районів Донецької та Луганської областей. Швидко дійти до Києва і розчленувати Україну не вийшло. Російське керівництво опинилося в лещатах зовнішнього санаційного тиску і внутрішніх проблем, що підсилюються. Тому часовий лаг для реалізації «передмиротворчого» етапу проксі-війни в

Україні сьогодні обмежений кількома місяцями.

Очевидно, сьогодні російське керівництво розраховує, що військові поразки і загострення соціально-економічних проблем, супроводжувані інституційною слабкістю київської влади, розхитають внутрішньополітичну ситуацію в Україні і спричинять масові соціальні протести. Їх максимального розмаху можна домогтися вже на початку травня, щоб вже тоді на нових умовах і, можливо, з новим керівництвом України домовитися про постконфліктне врегулювання. Воно полягатиме у тому числі і у введенні миротворців — на продиктованих з Кремля умовах. Якщо до кінця травня Володимир Путін не вдасться реалізувати цей план, то вже влітку під тиском санкцій він буде змушений замислитися про суто внутрішньо російські проблеми.

За свідченнями джерел, на початку лютого Володимир Путін кулуарно висловлювався за введення на Донбас миротворчого контингенту ООН за умови, якщо основу «блакитних шоломів» складатимуть частини ЗС РФ. Ця позиція господаря Кремля неодноразово озвучувалася російськими дипломатами і лідерами сепаратистів. Але Київ ці вимоги спочатку відкинув. Не були в захваті від них і представники Франції та ФРН.

Петро Порошенко вбачав у цьому небажаний для київської влади Придністровський сценарій і в цілому ставився до цієї ініціативи скептично. В якості обов'язкової попередньої умови для можливої реалізації миротворчої місії він висував неучасть у ній збройних сил Росії та країн-членів СНД. Публічно ця позиція була озвучена ним під час Мюнхенської конференції з безпеки 7 лютого: «Нам потрібна не миротворча операція, потрібен мир. Для цього треба закрити кордон. Тоді мир і стабільність стануть питанням пари тижнів. Тоді нам не потрібні будуть миротворці ... Рішення [щодо конфлікту на сході України] не може бути відкладено. Конфлікт потрібно вирішувати, а не заморожувати».

Тим не менше, питання про миротворців з подачі російської сторони періодично продовжувало виникати «на полях» переговорів «нормандської четвірки». На початку лютого дипломатичні джерела повідомляли, що лідери України та Росії дивляться на цю пропозицію з діаметрально протилежних позицій. Тому ідея

померла сама собою. Повернутися до неї несподівано вирішила українська сторона. До цього рішення Київ підштовхнула поразка української армії під Дебальцевим і пряма військова загроза Маріуполю.

Чому Порошенко передумав

В умовах фактичної поразки під Дебальцевим Рада національної безпеки і оборони України ухвалила рішення про звернення до ООН і ЄС з проханням про «розгортання на території України операцій з підтримання миру та безпеки». Петро Порошенко явно вирішив спрацювати на випередження і заморозити ДНР-ЛНР в існуючих кордонах. Україна як і раніше потребує вирішення головного питання, відповіді на яке не було знайдено в Мінську-2, — це негайне відновлення контролю на українсько-російському кордоні. Тому у рішенні РНБОУ міститься положення про те, що миротворці будуть розміщені не тільки уздовж розмежувальної лінії на Донбасі, але й уздовж неконтрольованого ділянки кордону з Росією. Для цього, за словами секретаря РНБОУ Олександра Турчинова, МЗС України готує проект відповідного звернення, за який згодом голосуватиме Верховна Рада.

Розміщення миротворчого контингенту на українсько-російському кордоні — програма-максимум миротворчих ініціатив Києва. На ньому ще раз акцентував увагу президент Петро Порошенко під час телефонної конференції в «нормандському форматі» 19 лютого. Однак навіть програма-мінімум — миротворчий контингент ООН або ЄС на нинішній лінії контакту — має невисокі шанси на успіх і у кращому випадку може бути здійснена лише через півроку.

Тим не менше, сам факт того, що Київ вдався до самостійних кроків для припинення збройного конфлікту, є позитивом. Петро Порошенко спробував перехопити ініціативу в Кремля². З іншого боку, зроблено це було, по-перше, занадто пізно, а по-друге, ця ініціатива була недостатньо опрацьована українськими дипломатами. Її просування в структурах ООН продемонструвало слабкість роботи нинішнього керівництва МЗС. Відсутнє чітке уявлення про бажаний для нас форматі майбутньої мирот-

ворчої місії. Сигнали, які доносить українська сторона, суперечливі і не враховують існуючих процедур і реальних можливостей.

Які варіанти миротворчості є на сьогодні?

Місію НАТО доведеться відкинути відразу як невідповідну. Вона лише загострює конфлікт із Москвою, яка і без того вважає Революцію Гідності технологією євро-атлантичних країн, спрямовану на піддрив геополітичної стабільності в південному підчрев'ї Росії. Тому на сьогодні існують три варіанти.

А. Миротворча місія ООН. Департамент операцій з підтримки миру ООН отримує право розпочати підготовку до розгортання «блакитних шоломів» в Україні після послідовного виконання процедури: (а) подання запиту від України; (б) отримання мандата на проведення миротворчої місії від Ради Безпеки ООН. Крім того, РБ ООН повинна буде затвердити склад миротворчого контингенту та мету місії. У реальності через тривалість процедур технічної підготовки контингенту ООН з моменту звернення уряду до відбуття миротворців до «гарячої точки» зазвичай проходить від шести місяців до року. За цей час війська агресора можуть додатково просунутися вглиб території України.

Також можливий сценарій, коли ООН надасть миротворчий мандат ЄС як регіональній організації з підтримання міжнародного миру та безпеки відповідно до статті 53 Статуту ООН. І тут право вето Росії в Радбезі ООН стає ключовим.

Постійний представник України в ООН Юрій Сергєєв уже заявив про намір української делегації скористатися статтею 27 Статуту ООН при розгляді резолюції РБ ООН про відправку миротворчої місії. Ця стаття, зокрема, передбачає втрату країною, яка є стороною конфлікту, права голосу в Радбезі ООН при розгляді питання про жертву агресії. Таким чином право вето Росії в РБ ООН щодо українського питання потенційно може бути подолане. Варто нагадати закордонним партнерам України про звернення Верховної Ради від 27 січня до ООН

² Це викликало гостру реакцію Росії. Голова Держдуми РФ Сергій Нарішкін, постпред Росії при ООН Віталій Чуркін, а також «постпред ДНР» Денис Пушілін звинуватили Київ у намірі зірвати виконання Мінських угод, роблячи вигляд, що сама Росія та її сателіти з ДНР-ЛНР виконали вимогу про припинення вогню по всьому периметру лінії зіткнення.

і Європейського Парламенту із закликом про визнання РФ країною-агресором на підставі Резолюції Генеральної Асамблеї ООН 3314 «Визначення агресії» від 14 грудня 1974 року. Однак для того, щоб конфлікт був визнаний як такий, що існує і має за одну із своїх сторін Росію, потрібно рішення того ж Радбезу ООН. А Росія гарантовано накладе вето на таке рішення.

Тому отримати миротворчий мандат від РБ ООН зможе тільки та міжнародна організація, в якій Росія домінує тотально. Не має принципового значення, буде це СНД, ОБСЄ або Євразійський Союз. Однак це точно не влаштує Україну.

Б. Місія ЄС. Для України місія Євросоюзу без участі представників країни-агресора бажана. З моменту ухвалення рішення про відправку миротворців країн-членів ЄС зазвичай проходить близько трьох місяців, що значно менше мінімальних шести у випадку з ООН. Примітно, що історія знає як мінімум два прецеденти, коли миротворці ЄС були відправлені на виконання місії без мандата ООН — в Македонію (2003) і Лівію (2011). Україна внесла на розгляд Євросоюзу «пропозицію щодо початку операції ЄС в рамках угоди про Спільну політику у сфері безпеки та оборони». На даний момент воно знаходиться на стадії обговорення в Комітеті ЄС з питань політики безпеки. Обговорення такої можливості 23-24 лютого відбувалося і в Європарламенті, але принципове рішення все ж залишається за країнами — членами Євросоюзу.

У цьому і полягає проблема. Для ухвалення рішення про підготовку миротворчої місії Євросоюзу в Україні у керівному органі ЄС буде необхідний консенсус між всіма його членами. Щоб заблокувати відповідне рішення Ради ЄС, Москва очікувано застосує всі можливості і важелі впливу на своїх традиційних союзників Грецію, Словаччину, Угорщину та інших. Нещодавній візит Володимира Путіна до Угорщини показав, наскільки широкими є можливості Кремля щодо купівлі лояльності лідерів деяких східноєвропейських країн шляхом надання їм чималих економічних і енергетичних преференцій.

Не варто також применшувати відсутність політичної волі країн ЄС йти на прямий конфлікт з РФ. Євросоюз навряд чи зважиться відправити своїх солдатів на лінію вогню. Тому про миротворців ЄС не може бути й мови — це

нереалістично. Інша справа — поліцейська місія Євросоюзу. Відставні есівські поліцейські із задоволенням проведуть семінари для українських міліціонерів у Львові чи Києві. Але навіть до Дніпропетровська вони поїдуть із величезними застереженнями, не кажучи вже про лінію зіткнення Збройних Сил України та Росії. Тому поліцейська місія не вирішить жодної з ключових для України проблем.

Таким чином, і цей варіант не варто розглядати серйозно.

В. Посилена місія ОБСЄ. Це поки що найбільш реальний сценарій міжнародної місії. Спеціальна моніторингова місія (СММ) має мандат ОБСЄ, її діяльність прописана в Комплексі заходів від 12 лютого. Разом з тим, місії ОБСЄ вже довели свою низьку ефективність — як у попередніх конфліктах, так і в нинішньому протистоянні. Мабуть, саме тому на ній наполягають представники Росії і сепаратистів. З іншого боку, цей формат вельми зручний і для деяких країн-членів ЄС, оскільки дозволяє їм і далі перебувати в позиції стороннього спостерігача за кривавою драмою на сході України. Кулуарно це визнається самими європейськими дипломатами.

У цьому контексті тривожним дзвінком для Києва стала заява комісара Євросоюзу з питань європейської політики сусідства та розширення Йоганнеса Гана від 20 лютого із закликом до української влади «не спекулювати на інших можливостях», а зайнятися «конкретною реалізацією Мінських угод».

Разом з тим, посилення місії ОБСЄ та максимальне її наближення до бажаного формату миротворчої присутності є можливим. Ймовірно, для цього навіть не потрібно ухвалення додаткових документів. Приблизно на 70% ОБСЄ складається з країн-членів ЄС. Спеціальна моніторингова місія за наявності політичної волі ЄС і за допомогою дипломатичних зусиль України може бути значно посилена чисельно, переоснащена технічно і введена на постійній основі на лінію зіткнення протидіючих сторін. На відміну від ООН та ЄС для цього не потрібно ані 3, ані 6, ані тим більше 12 місяців.

З боку ЄС вже пролунали сигнали про готовність розглядати такий варіант, а також впевненість у тому, що, по-перше, в цьому випадку місія ОБСЄ впровадиться із виконанням біль-

шості функцій миротворчих місій. А, по-друге, Росія не зможе блокувати діяльність СММ або використовувати її для легалізації своїх військових. Розширена і посилена СММ дозволить заповнити проміжок часу, який потрібний Україні для проведення підготовчої миротворчої роботи в ООН та ЄС — причому навіть у тому випадку, якби Радбез ООН погодився надати ЄС миротворчий мандат вже сьогодні, а ЄС негайно приступив би до його реалізації.

Таким чином, третій варіант «тимчасового миротворчого вирішення» можливий. Для його реалізації потрібна лише майстерність і наполегливість українського дипломатичного корпусу. На жаль, саме він є слабкою ланкою в ланцюжку ухвалення зовнішньополітичних рішень. Так, з практичної точки зору чималі запитання викликають результати підготовки

документів Мінськ-2 (Комплекс заходів та Декларація). Очевидно, що в них не витримана належна дипломатична техніка складання документів, а також не закріплена персональна відповідальність договірних сторін по кожному кроку Комплексу заходів, які, до слова, допускають найрізноманітніші трактування і містять нечіткі, часом суперечливі формулювання описуваних необхідних дій.

Також заслугоує на критику пасивність українських дипломатів у ключових світових столицях, безініціативність МЗС у той час, коли дипломатичну майстерність може зберегти сотні життів. Складається враження, що зовнішньополітичні кроки української влади все більше нагадують реактивні та ситуативні рішення. Однак вони не зможуть замінити собою відсутню на сьогодні стратегію.

Санкції щодо Росії: Україна відстає від західних партнерів

Невиконання російською стороною та представниками самопроголошених «республік» Донбасу положень нових мінських домовленостей спонукає світове співтовариство до посилення заходів у відповідь агресору. Починаючи з 2014 р. міжнародні санкції проти Росії, на додаток до США і ЄС, запровадили Канада, Японія, Ізраїль, Австралія, Нова Зеландія (загалом — 41 країна), а також Парламентська асамблея Ради Європи. В порівнянні з політичними та економічними заходами, введеними США, європейські санкції до агресора є м'якшими, що пояснюється значною залежністю економік країн Європи від Росії та, у багатьох випадках, прямим підкупом Росією окремих європейських політиків (наприклад, російська сторона має прихильників відміни або пом'якшення санкцій у керівництві Угорщини, Чехії, Словаччини, а останнім часом і Греції). За підрахунками Євросоюзу, втрати Росії лише від європейських (не враховуючи американських) санкцій в 2014 р. становили близько 24 млрд. євро, а в поточному році можуть скласти майже 75 млрд. євро, або 4,8% ВВП країни. В поєднанні з триваючим падін-

ням світових цін на нафту це досить дошкульно вдаряє по російській економіці.

Здавалося б, найпершою з країн, яка мала запровадити власні санкції до російського агресора, мала б стати Україна як жертва нападу. Проте зволікання української сторони протягом кількох місяців з впровадженням санкцій, введення яких вона водночас вимагала від інших партнерів, викликало, щонайменше, нерозуміння з їхнього боку, адже для деяких з них економічні втрати виявилися досить відчутними. Попри гучні заяви про розірвання дипломатичних відносин, перекриття кордону тощо, які звучали ще навесні минулого року, Україна в перший період після військового нападу виявила нездатність, а в багатьох випадках і небажання зробити власний внесок, щоб зупинити агресора шляхом запровадження санкцій. В початковий період значно вищу активність, ніж уряд, виявила насамперед патріотична громадськість, проводячи кампанії «Не купуй російське!» та флешмоби «Російське вбиває!»

14 серпня 2014 р. Верховною Радою України був прийнятий, а 10 вересня підписаний Президентом України П.Порошенком Закон України

«Про санкції», який в умовах російсько-української війни спрямований саме проти Російської Федерації. Законом передбачено 24 види санкцій, що можуть застосовуватися до іноземних суб'єктів, а також можливість запровадження й інших їх видів. На виконання положень Закону Кабмін підготував пакет обмежувальних заходів щодо 172 фізичних та 65 юридичних осіб, переважно російських. Важливим першим кроком стало розірвання усіх відносин з РФ, які стосувалися виконання оборонних замовлень та товарів подвійного призначення (в основному для авіапромисловості). Були також запроваджені санкції стосовно колишніх посадовців України та осіб, які обіймають керівні посади в уряді Російської Федерації, як це було зроблено в ЄС та США.

Однак після певного сплеску активності внаслідок прийняття закону «Про санкції», останніми місяцями дієвих кроків у плані їх запровадження не спостерігалося. Більше того: існує небезпека, що через незграбні дії відповідних українських структур можуть бути відмінені й санкції, запроваджені раніше західними партнерами. Так, нещодавно експерти «Трансперенсі Інтернешнл» попередили, що для продовження дії санкцій ЄС, під які потрапили колишній президент України В.Янукович та люди з його оточення, Генеральна прокуратура має надати докази вини зазначених осіб, інакше їхні активи може бути розморожено.

Серед причин такої ситуації можна виділити як об'єктивні, так і суб'єктивні. До перших, як приклад, можна віднести той факт, що Україна до сьогодні пов'язана зобов'язаннями за «Договором про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією» від 1997 року та не вийшла з СНД, всупереч попереднім заявам та оголошеним намірам. Росія ж, не гребуючи жодними засобами економічного та юридичного тиску, може чіплятися за ці юридичні моменти для відстоювання власних інтересів та подальшого витіснення України з ринків країн ЄврАзЕС і висунення позовів у міжнародних судових інстанціях.

Проте можна з не меншою впевненістю стверджувати, що більшість причин, які стримують впровадження санкцій — суб'єктивні. До них, зокрема, слід віднести сильні позиції лобістів української частини військово-промислового комплексу колишнього СРСР, яка не

змогла або не захотіла переорієнтуватися на виробництво цивільної продукції або ж не впевнена, чи В.Путін не переможе і старі зв'язки потрібно буде відновлювати. Розподіл ринків між олігархами, що склався впродовж останніх років, та залежність їхнього виробництва від поставок російської сировини (наприклад, природного газу не тільки як енергетичного ресурсу, а як сировини для виробництва добрив) — ще один стримуючий фактор. Проте нерідко можна констатувати і банальний брак політичної волі з боку українського керівництва.

За таких обставин українська сторона повинна продемонструвати зміну парадигми та показати, що вона стає цивілізованою й відповідальною частиною світового співтовариства і здатна захищати себе не тільки на полі бою. Так, важливим наступним кроком з боку керівництва України мало б стати запровадження заходів проти російської банківської системи. Якщо ще наприкінці липня 2014 року ЄС та США застосували санкції стосовно «Сбербанку Росії», «ВТБ», «Газпромбанку», «Міжкомбанку», «Россельхозбанку», то Україна ніяк на це не відреагувала, навіть після гучних скандалів, пов'язаних із доведенням прокуратурою причетності цих банків до фінансування терористичних організацій на Сході України.

Назріло також впровадження українською стороною обмежувальних заходів стосовно машин та обладнання, які використовуються в енергетичному секторі Росії. Під санкції може також потрапити й продукція металургійної промисловості, що використовується у нафтогазовій галузі, високотехнологічна продукція машинобудування (оптичні прилади і апарати, радіо— та електронне обладнання). Водночас, існують певні проблеми в плані введення обмежень щодо продукції харчової промисловості та агропромислового комплексу, а також фармацевтичної продукції, оскільки їх продаж регулюється конвенціями ООН (продукти харчування, медикаменти та засоби гігієни не підпадають під торговельні ембарго). Разом з тим, більшість товарів, експорт яких до РФ може бути призупинений, можуть бути затребуваними на внутрішньому ринку, а частина — переорієнтована на інші зовнішні ринки збуту. Зокрема, труби великого діаметру, що поставлялися на російський ринок, внаслідок скасу-

вання мита для української продукції з боку ЄС цілком можуть замінити на європейському ринку російську та китайську продукцію, для якої мита продовжено ще на 5 років.

Безумовно, розрив традиційних зв'язків з російськими партнерами є болючим, але тенденція останніх років засвідчує, що обсяги імпорту з Росії за останні 4 роки й без того поступово зменшувалися, і на сьогодні частка Росії у зовнішній торгівлі з Україною становить 18%, в той час як частка ЄС складає 32%. Велика частина продукції, відносно якої можуть бути застосовані санкції до РФ з боку України, виробляється саме в нашій країні, а тому торговельні обмеження не лише не завдадуть шкоди національній економіці, а й стимулюватимуть власне виробництво. При цьому слід зважити на те, що в країні наразі відсутні достатні фінансові можливості для розвитку імпортозаміщуючих виробництв, а отже, слід продумати нові механізми розвитку внутрішнього ринку та компенсаторні засоби для запобігання дефолту й соціальним потрясінням. Крім того, гостро постає потреба в розробці стратегії включення українських підприємств до циклів європейських виробництв, що лише підтвердить незмінність євроінтеграційного шляху України.

В разі продовження Росією курсу на дестабілізацію України (а саме цього і слід очікувати) наша відповідь має бути адекватною: посилене переведення економіки країни на військові рейки; закриття кордону на ділянках, що контролюються українською стороною, та відновленню контролю над усією протяжністю кордону; розрив дипломатичних відносин (із прорахуванням усіх можливих наслідків); рішуча боротьба з контрабандою та різного роду махінаціями, закриття офшорних схем;

пошук шляхів до скорочення виробничої кооперації з російськими підприємствами аж до її припинення. Щоправда, в цьому плані наша країна потребуватиме реальної допомоги та координації дій з державами Заходу: можемо згадати так звану «Харківську ініціативу» кінця 90-х років ХХ ст., коли на вимогу США Україна припинила реалізацію ядерних контрактів з Іраном в обмін на обіцянку розміщення американських замовлень на підприємствах регіону. Тоді ця ініціатива закінчилася провалом без будь-яких наслідків для американської сторони, проте повернулася втраченою вигодою і шкодою для репутації підприємства «Турбоатом». Отже, потрібні чіткі гарантії з боку Заходу, що така ситуація більше не повториться, як не має повторитися і ситуація, коли «запевнення в сфері безпеки», закладені в Будапештському меморандумі 1994 р. державами-гарантами, не витримали перевірки життям.

Неусвідомлення важливості перелічених вище кроків та зволікання з їх вжиттям завдає суттєвого удару по репутації України, підриває довіру третіх сторін, ставить під сумнів бажання і спроможність держави гідно захищатися від розв'язаної Росією агресії. Якщо до цього додати, що наразі необхідні економічні реформи ідуть дуже повільно і не завжди в потрібному напрямі, на країну може чекати деморалізація і зневіра у власні сили, а за великим рахунком політична анемія влади веде до втрати легітимності її зусиль з побудови «життя по-новому». Звідси випливає цілком логічний висновок: Україна повинна уже найближчим часом напружити сили, щоб не тільки наздогнати Захід у запровадженні санкцій, а й показати у цьому відношенні приклад здатності самій грати за правилами, дотримання яких ми очікуємо від інших.

Метою публікації є оцінка основних зовнішньополітичних кроків України, аналіз представлення України у контексті глобальних процесів у регіоні та світі, а також огляд основних світових подій, що можуть мати вплив на подальший розвиток України та країн регіону. Окрема увага приділяється оцінці процесу європейської інтеграції України, зокрема питанням імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

@2014 Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД)

У разі цитування обов'язкове посилання на МЦПД

Автор ідеї: Василь Філіпчук

Колектив експертів МЦПД: Антон Круть, Ярослав Войтко, Ірина Івашко

Експерти Центру відкриті до спілкування з медіа. Для отримання фахових коментарів просимо звертатися до Директора з комунікацій МЦПД Владислава Решетняка:

vreshetnyak@icps.kiev.ua